

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3519/2021. (XII. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.617/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kövesdi Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással a Kúria Pfv.III.21.617/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását, továbbá annak – a Győri Ítéletábla Pf. III.20.138/2018/3/I. számú ítéletére és a Győri Törvényszék 11.P.20.275/2016/36. számú ítéletére kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás és az általuk hozott döntések alapján az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó 2011., 2012. és 2013. években egy vadásztársaság által vadgazdálkodási célból hasznosított területen fenyőfa ültetvényt telepített. A terület vadak távol tartásához szükséges védelme nem volt megfelelő, a kerítés állapota leromlott, nyomvonala hiányos volt. A fenyőfa ültetvényben a vadak több esetben is kárt okoztak, így a vadásztársaság 2011-ben a vadak károkozása miatt az indítványozó részére közel 8 millió forintot fizetett meg a jegyzői eljárás eredményeként. Az indítványozó 2012-ben előzetes bizonyítás lefolytatását kezdeményezte, ennek eredményeként a kirendelt igazságügyi szakértő a helyszíni szemle alapján a kár összegét elsőként közel 8 és fél millió forintban, majd az 5 hónappal később megtartott szemle alapján már több mint 154 millió forintban határozta meg.
- [4] Az indítványozó a vadak által okozott kára miatt több mint 74 millió forint megtérítésére kérte kötelezni keresetében a vadásztársaságot, amely a vadak által okozott kár tényét nem, de annak az indítványozó által megjelölt összegét vitatta. Az elsőfokú bíróság megismételt eljárása eredményeként ítéletével a keresetet elutasította. Az ítéleti indokolás szerint az indítványozót terhelte a perben annak bizonyítása, hogy az általa művelt területen a kárt a vadak okozták, és neki kellett bizonyítania az ezzel okozati összefüggésben keletkezett kárt és annak összegét is. A bíróság döntése meghozatala során bizonyítékként figyelembe vette az előzetes bizonyítási eljárás eredményeként készített, illetve a peres eljárás során kirendelt igazságügyi szakértői véleményekben foglaltakat is, de – miután a két szakvélemény közti lényeges eltéréseket a szakértők együttes meghallgatása után sem tudta feloldani – ezért újabb igazságügyi szakértőt rendelt ki. Miután a peres eljárás során kirendelt szakértők abban egyetértettek, hogy az első – az előzetes bizonyítás keretében készült – szakvélemény helytelen módszer és számítás alapján készült, ezért a bíróság úgy ítélte meg, hogy az nem szolgálhat ítélezése alapjául, mivel az abban rögzített adatok pontatlanok és nem adnak támpontot arra nézve sem, hogy a feltárt tények, adatok alapján helyes számítással a két másik szakértő alapos és aggálytalan szakvéleményt készítsen a kár mértékére nézve.
- [5] Az elsőfokú bíróság leszögezte azt is, hogy az indítványozó a kár pontos kiszámításához szükséges adatokat a szakértők számára nem szolgáltatotta, így az erre vonatkozó felhívás ellenére sem tudta pontosan megjelölni, hogy az ültetvényre évente mekkora összeget fordított, nem bizonyította a facsemeték beszerzési árát, az évenkénti művelési költséget, nem vezetett táblatorzskönyvet és permetezési naplót sem. Mindezek alapján a bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az indítványozó a perben a kár összegét nem tudta bizonyítani, ennek bizonyítatlanságát pedig az indítványozó terhére értékelte.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló három szakvéleményt megfelelően értékelte, összevetette és az ennek eredményeként kialakult álláspontját részletesen indokolta is. A bíróság ítéletében hang-

súlyozta, hogy az indítványozó a facsemeték telepítésére, gondozására vonatkozó termelési adatokat nem bocsátotta a szakértők rendelkezésére, az első szakvélemény a helyszínen tapasztaltakat kellően nem dokumentálta, így – az idő múlására is tekintettel – a későbbi szakértők sem a kár eredete, sem az annak bekövetkeztében közreható tényezők, sem annak mértéke tekintetében nem tudtak állást foglalni. A másodfokú ítéletben a bíróság kiemelte, hogy a kereset elutasításának az indoka nem az, hogy az ügyben a vadkár bekövetkezése kizárt, hanem az, hogy az indítványozó a károsodás körét és mértékét nem tudta igazolni, a bizonyítatlanság következményét pedig a vonatkozó törvényi rendelkezések alapján neki kell viselnie.

- [7] Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta. A Kúria megállapítása szerint a felülvizsgálati kérelem lényegében az ügyben eljáró bíróságok bizonyítékértékelését támadta, és azt sérelmezte, hogy indokolatlanul került sor több szakértő kirendelésére a perben, továbbá, hogy az alsóbb fokú bíróságok nem általános kárként állapították meg a kártérítés összegét. A Kúria a fentiekkel összefüggésben ítéletében rámutatott, hogy a megismételt eljárásban a harmadik szakértő bevonása szükséges volt, mert a korábbi két szakvélemény közti ellentmondásokat nem lehetett a szakértők együttes meghallgatásával sem feloldani. A Kúria megítélése szerint az első-, és másodfokon eljáró bíróságok a három szakvéleményt a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően értékelték, azokat összevetették, az azokból levont következtetéseket részletesen indokolták, azokat okszerűen mérlegelték és mindezek alapján jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó a rá háruló bizonyítási kötelezettség ellenére a kár mértékét nem bizonyította.
- [8] A kúriai ítélet kifejti azt is, hogy általános kártérítés megítélésének a vonatkozó szabályozás alapján akkor lett volna helye, ha a kár mértéke pontosan nem számítható ki, önmagában azért azonban nem kerülhet sor a megállapítására, mert a kár mértékének a megállapítására csak hosszadalmas és terjedelmes bizonyítás alapján kerülhet sor, vagy a bizonyítási eljárás nem vezet eredményre. A Kúria ezzel összefüggésben kiemelte, hogy ameddig van megfelelő módszer a kár mértékének a bizonyítására és annak kiszámítására, addig nincs helye az általános kártérítés megállapításának, a bíróságnak tehát minden rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást le kell folytatnia a kár felderítése, számszerű meghatározása érdekében az arra kötelezett fél indítványa alapján. A perbeli esetben a Kúria álláspontja szerint is keresete megalapozottságához az indítványozónak kellett volna bizonyítania a kár pontos összegét, ennek bizonyítására pedig módja is lett volna a megfelelő adatok szolgáltatásával. Mivel azonban az indítványozó ezen kötelezettségének nem tett eleget, az ügyben eljáró bíróságok a Kúria meglátása szerint ezt helyesen értékelték a terhére és döntöttek akként, hogy az indítványozó keresete nem megalapozott az összecszerűség bizonyítatlansága miatt és általános kártérítés megállapításának sincs helye ez esetben.
- [9] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Beadványában állította, hogy ügyében *contra legem* jogalkalmazás történt, hiszen az ügyben elsőként eljáró szakértő rendelkezett kizárólag olyan közvetlen észlelési lehetőséggel, amelyre megalapozott tényállást lehetett volna alapítani, ezt a bizonyítékot nem lett volna szabad figyelmen kívül hagyni, illetve felülírni. Az első szakértői vélemény pedig igazolta, hogy az indítványozónak kára keletkezett, ennek mértékét és az okozati összefüggést is megállapította, mindezek alapján – nézete szerint – az ügyében eljáró bíróságoknak általános kár címén meg kellett volna állapítaniuk a kár mértékét. Véleménye szerint a perben kirendelt másik két szakértő nem volt jogosult az első szakvéleményt felülbírálni, de miután ez lényegében megtörtént, ez oda vezetett, hogy a bíróságok nem megfelelően mérlegelték a bizonyítékokat. Az indítványozó álláspontja szerint az, hogy a bíróság nem megfelelő szakértőt rendelt ki eredetileg, ez nem értékelhető az ő terhére. Az indítványozó mindhárom bíróság ítéletének indokolását „súlyosan hiányosnak” tartja, így azok sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való alkotmányos jogát, mivel egyik bíróság sem indokolta meg tisztességesen, hogy miért tartották kizártnak jelen ügyben az általános kártérítésre vonatkozó törvényi szabályok alkalmazhatóságát, jöllehet erről számot kellett volna adniuk. Az indítványozó meggyőződése szerint az általa támadott ítéletek tartalmából következik, hogy ügyében az általános kártérítési szabályokat kellett volna alkalmazni egyértelműen. Indítványában többször is rögzített jogi véleménye szerint „[k]ár történt, azonban a kár mértékét a szakértők nem tudták rekonstruálni. Ergo a bíróságnak kell a per adatai alapján a kár mértékét mérlegeléssel megállapítania.”
- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. A jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az eljárást befejező döntésnek minősül, így az alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll.
- [12] 2.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, ami megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok eljárása és döntése alapvető joga sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő döntéseket; d) az Alaptörvény sérülni állított rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse azokat meg.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Elsőként az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is emlékeztet arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [15] Az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra is, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Az Alkotmánybíróság jelen ügy elbírálása során is irányadónak tekinti továbbá azt a korábbi döntésében kimondott tételt, miszerint „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}
- [16] A testület egy korábbi határozatában azt is rögzítette, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben ugyan nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen, mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alaptörvény-elleneséget, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra sem, hogy a perorvoslati bíróság jogkörébe tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {ld. pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3098/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz tartalma alapján valójában a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok jogalkalmazásának és jogértelmezésének a felülbírálatát és az indítványban előadott törvényességi, szakjogi érvek alapján az ügyben döntést hozó bíróságokétól gyökeresen eltérő, az azokban foglaltakkal ellentétes következtetések levonását, végső soron számára kedvező bírói döntés

megalapozását kezdeményezi a testülettől. Az Alkotmánybíróság azonban mindezekről a fentiekben ismertett gyakorlata alapján következetesen tartózkodik, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, az eljárás eredményeként rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése, az így megállapított tényállás egybevetése az ügyben irányadó jogszabályi rendelkezésekkel, továbbá mindezek alapján a döntés meghozatalához szükséges következtetések levonása, valamint a jogszabályi rendelkezések értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, amelyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához. Az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezett ügyekben – mint jelen ügyben is – az Alkotmánybíróság feladata nem az adott ügy elbírálása során felmerült és a bíróságok részéről eldöntött tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt, jelen alkotmányjogi panasz tárgya szerint a bíróságok eljárására vonatkozó garanciákból fakadó minimumot számon kérje a jogalkalmazó bíróságoktól.

- [18] Jelen ügyben az indítványozó az alapvetően szakjogi tárgyú észrevételeinek és saját álláspontjának előadásán túl az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a bírói döntések által okozott sérelmét konkrétan az ügyében meghozott ítéletek indokolásának hiányosságaiban jelöli meg. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy „következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja azt sem, hogy a bírói döntés indoklásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12]; 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}” {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó által kifogásolt tartalmú és nézete szerint hiányos indokolású bírói döntések az ügy elbírálásához irányadónak tekintett szempontokról, az eljárás során felmerült bizonyítékokról és azok értékeléséről összességében és részleteiben is, a meghozott döntés érthetőségéhez és megalapozásához szükséges mértékben és mélységben számot adtak. Így a Kúria az alkotmányjogi panaszban támadott ítéletében ismertette az az alsóbb fokú bíróságok által megállapított és a döntéshozatal alapjául elfogadott tényállást, a lefolytatott bizonyítási eljárás bíróságok által értékelt eredményét rámutatva arra is, hogy ennek eredménytelenségéhez az indítványozó magatartása jelentős mértékben közrehatott, kitért arra is, hogy miért volt szükség három igazságügyi szakértő bevonására az ügyben és kellően indokolta azt is, hogy a megállapított tényállás és a vonatkozó jogszabályi rendelkezések egybevetése alapján miért kellett az indítványozó kárigénye vonatkozásában elutasító döntést hozni.
- [20] A kúriai ítélet megjelölte azt is, hogy a felülvizsgálati kérelmet elutasító döntését milyen jogszabályi rendelkezésekre alapította, és az indítványozó erre vonatkozó felvetésére külön is reagálva részletesen alátámasztotta azt az álláspontját, hogy jelen ügyben miért tartotta kizártnak az általános kártérítés szabályainak az alkalmazását, megjelölve azt is, hogy ezek a szabályok egyébként milyen esetben lennének alkalmazhatók. Az Alkotmánybíróság erre vonatkozó gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az, hogy az indítványozó peresztes lett, azaz a Kúria a felülvizsgálati kérelem elutasításával teljes egészében osztotta a kereseti kérelmet, illetve a fellebbezést elutasító első-, és másodfokú bíróságok álláspontját, nem teszi az eljárást tisztességtelenné és emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem {ld. 3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján tehát jelen ügyben nem talált olyan körülményt, vagy az indítványozó által felhozott érvet vagy indokot, amely az alkotmányjogi panaszban felhívott alaptörvényi rendelkezéssel – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve az ennek részjogosítványát képező indokolt bírói döntéshez fűződő joggal – összefüggésben felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, és nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre sem, azaz nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak, ezért az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1735/2020.

